

222727

Per website internetconsultatie.nl
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK)
Postbus 20401
2500 EK 'S-GRAVENHAGE

Datum: 29 juli 2020
Relatienummer: 520436
Onze referentie: 300064/DT/RvdL/TP

Onderwerp: Publieksconsultatie warmtewet 2.0
Bijlagen: Ontwerpkeuzes die contraproductief werken

Geachte mevrouw, heer,

Techniek Nederland, de ondernemersorganisatie voor de installatiebranche en de technische detailhandel, heeft met grote zorg kennisgenomen van het concept van de 'Wet collectieve warmtevoorziening'.

Onze achterban is in belangrijke mate bepalend voor de succesvolle implementatie en uitrol van de energietransitie en in die hoedanigheid ook betrokken bij de opschaling en verduurzaming van warmte. Een aanzienlijk deel van de vijfduizend leden van Techniek Nederland ontwerpt, levert, installeert en onderhoudt zowel warmte-installaties binnen de gebouwde omgeving als infrastructuren voor collectieve verwarming.

Vanuit haar beleidsvisie, mede gestoeld op de praktijkkennis, onderschrijft Techniek Nederland de onmisbare rol die warmtenetten spelen om (delen van) de gebouwde omgeving klimaatneutraal te maken. Wij hebben uw wetsvoorstel beoordeeld vanuit het perspectief van meer en betere handvatten voor de groeiende behoefte aan een nieuwe, gedifferentieerde en duurzame warmte-infrastructuur. Ook het handelingsperspectief voor de bedrijven en vakmensen in de warmte- en technieksector vinden wij van belang. Immers, om het mogelijk te maken om al onze woningen en gebouwen in 2050 geschikt te maken voor de klimaatneutrale leefomgeving, moeten we vandaag beginnen en zijn alle bedrijven en vakmensen uit onze sector nodig. Een nieuwe warmtewet zou moeten leiden tot meer versnelling, acceptatie en draagvlak om tot gelegitimeerde keuzes in onze warmtevoorziening te komen.

Zowel vanuit Techniek Nederland, als binnen een bredere warmtecoalitie, maakt de sector zich grote zorgen over de gewenste en beoogde effecten van dit wetsvoornemen. De sector onderschrijft het belang van een gemoderniseerd wetgevingskader, waarmee stakeholders meer praktische handvatten voor opschaling krijgen en om belangrijke voorwaarden met

betrekking tot duurzaamheid en leveringszekerheden vast te leggen. Niet in de laatste plaats om het gebruikersperspectief en eindgebruikerskosten beter te borgen. Echter om de transitie tot een succes te maken is draagvlak, innovatie en (markt-)potentie nodig.

Wij vertegenwoordigen duizenden bedrijven die iedere dag 'achter de voordeur' komen bij de huidige en potentieel nieuwe warmteafnemers. Dit wetsvoorstel geeft ons en onze leden onvoldoende vertrouwen dat de beoogde versnelling en de daarvoor benodigde innovatie gerealiseerd gaat worden. Daarnaast ziet de sector grote nadelige gevolgen voor de vitaliteit van onze sector, techniek- en installatiebedrijven. Bij uitstek in de sector waar mede in het kader van de transitie nu al een nijpend tekort aan vakmensen is.

Het monopolistisch karakter, de beperkte keuzevrijheid van eigenaren en daarmee gepaard gaande hinderpalen voor 'eigen' lokale initiatieven, staat haaks op het verbeteren van het draagvlak voor het product 'warmte' - overigens steeds meer gecombineerd met 'comfortkoeling'.

In het huidige model van de Warmtewet 2.0 is een aantal ontwerpkeuzes gemaakt die contraproductief werken. In de bijlage worden deze uitgebreid behandeld. Samengevat, zijn vanuit de volgende aspecten naar onze mening aanpassingen nodig:

- **De kavelsystematiek is onnodig beperkend:** De grootschaligheid van kavels met een langjarige aanwijzing van één integraal warmtebedrijf beperkt de marktwerking voor zowel grote als met name de kleinere systemen. Terwijl kleinere systemen vaak in nauwe samenspraak met de bewoners en gebouweigenaren ontwikkeld worden en zodoende op meer draagvlak kunnen rekenen. Ga in het nieuwe wetskader niet uit van één model, maar biedt flexibiliteit om (lokale) bestuurders, de markt en bewoners de mogelijkheid te geven om meerdere modellen en systemen te kunnen ontwikkelen.
- **Creëer een aantrekkelijke investeringsmarkt door dynamische marktordering:** Pas de marktordering toe, passend bij de huidige ontwikkelingen in de markt en het kader gesteld vanuit het Klimaatakkoord. Zorg voor slimme fasering, maar wel met langjarige continuïteit. Regisseer een lokale fasering bij het vaststellen van kavels en aanwijzing van warmtebedrijven met een boven-gemeentelijke, dan wel nationale monitoring. Voorkom dat niet iedere gemeente los van elkaar aan de slag gaat zonder rekening en ogeschouw te houden met de capaciteit en beschikbaarheid in de markt.
- **Duurzaam mogelijk maken van lokale en kleinschalige collectieve oplossingen:** De uitzonderingen die op een grootschalig kavel gemaakt kunnen worden, zijn nauwelijks haalbaar vanwege de (proces-) eisen die hieraan gesteld worden. Hierdoor worden met name kleinschalige, klantgerichte en effectieve oplossingen in de kiem gesmoord. Ons voorstel: flexibiliteit, laagdrempelig toegang voor kleinere systemen en modulaire groei mogelijk maken. Daartoe:
  - Voor gebieden waar geen warmtekavel is voorzien, of waar wel een warmtekavel is (voorzien) en nog geen warmtebedrijf is aangewezen, wordt de mogelijkheid geboden een ontheffing te krijgen voor een klein collectief systeem tot maximaal 1500 aansluitingen voor klein- en grootverbruik (artikel 3.1).

- Voor warmtekavels waar reeds een warmtebedrijf is aangewezen, wordt de maximale omvang van een ontheffing en/of ontheffingen voor een klein collectief syste(e)m(en) begrensd op een percentage van de totale warmtevraag van het warmte-kavel (artikel 3.1). Hierdoor wordt geborgd dat de ontheffing(en) in verhouding staat tot de totale kavelomvang en de impact op het aangewezen warmtebedrijf beperkt blijft.
- Maak ontheffing ook mogelijk voor grootverbruikers van boven de 100 kW: Er kan een ontheffing verleend worden aan een warmtebedrijf voor een klein collectief warmtesysteem. Door de definitie van klein collectief warmtesysteem lijkt de ontheffing niet toepasbaar op *kleine* warmtesystemen met levering aan *grootverbruikers*. Daarmee worden de mogelijkheden voor grotere gebouweigenaren, waarvan we er volgens de definitie van grootverbruik meer dan 250.000 hebben, sterk aan banden gelegd. Pas de ontheffing van kleine collectieve warmtesystemen met het aantal aansluitingen (1500) en met de scope van klein- en grootverbruikers.
- **Houd rekening met koeling van bouwwerken: Koelen is het nieuwe verwarmen...**
Woningen en gebouwen moeten steeds vaker gekoeld worden vanwege de toenemende isolatie en klimaatverandering. Gecombineerde levering van warmte én koude is steeds vaker aan de orde. Laat binnen het wetgevend kader voldoende ruimte voor koudelevering en neem in de beoordeling van warmteoplossingen de efficiëntie van het totaalsysteem voor binnentemperatuur – inclusief koudelevering – mee.
- **Ruimte en hulpmiddelen voor lokale initiatieven zijn nodig:** Regelgeving en ontheffing is complex. Ondersteun buurtcollectieven en nieuwe warmtebedrijven actief met voorlichting, leidraden, standaardisatie en samenwerkingsvormen.
- **Gebruik huidige (praktijk-)voorbeelden en bied experimenteeruimte:** De aanvragen vanuit de 'Proeftuin Aardgasvrije Wijken' geven blijk van lokaal geïnitieerde netten. Het geeft een richting aan waar niet alleen grootschalige netten worden opgezet, maar ook kleinere en middelgrote oplossingen worden toegepast. De concept wet zou deze toekomstgerichte oplossingen belemmeren.
In analogie van de bouwregelgeving, de wetgeving voor elektriciteit en gas en de nieuwe Energiewet 1.0 zijn er twee aspecten:
  1. Zorg voor een heldere demarcatie -op basis van een standaard- van de overdracht van een voorziening van warmte binnen het bouwwerk, namelijk *vóór* de warmtewisselaar in het gebouw. De afnemer kan dan zijn eigen individuele installatie optimaal (laten) afstemmen op de behoefte en de gespecificeerde warmtelevering. In de huidige warmtewet is het overdrachtspunt *achter* de warmtewisselaar gebracht, waardoor de innovatie en marktwerking beperkt is.
  2. Benoem, net als in Energiewet 1.0, *energiedata als noodzakelijke en kansrijke grondstof* voor het systeem in de Warmtewet. Zorg voor een *voorziening voor datadelen* zoals binnen het nieuwe stelsel van gegevensuitwisseling van het energiesysteem van gas en elektriciteit.

Datum: 29 juli 2020
Onze referentie: 300064/DT/RvdL/TP
Pagina: 4 van 11

- **Investeer in innovatie en kennisopbouw:** De huidige wijze van aanwijzen van grootschalige warmtenetten beperkt de kennisopbouw van de sector en innovatie in kleinschalige netten en energie-efficiënte oplossingen.

Techniek Nederland acht het huidige wetsvoorstel nog onvoldoende rijp voor marktimplementatie en zal naar onze inzichten meer schade dan goed doen. Wij sluiten daarbij aan bij andere partijen uit de warmteketen; zie hiervoor ook het 'Manifest Warmtecoalitie'.

Techniek Nederland doet een dringende oproep aan de wetgever om het lokale draagvlak van burgers en bedrijfsleven met hieraan gekoppelde kennisopbouw niet uit het oog te verliezen vanuit de wens van slagkracht door grootschaligheid uit het oog te verliezen. Juist in deze fase van de warmtetransitie is er grote behoefte aan een breder palet van ontwikkelstrategieën, nieuwe initiatieven, flexibele en innovatieve warmte/koude-oplossingen en nieuwe samenwerkingsvormen om snelheid te maken en de doelstellingen in het Klimaatakkoord te halen.

Graag gaan wij met u in gesprek over onze visie en concrete voorstellen om in gezamenlijkheid tot meer evenwicht en een beter kader te komen waarmee de nieuwe warmtewet ook echt succesvol kan zijn. Dit in het belang van de benodigde versnelling in de warmtetransitie.

Hoogachtend,
b/a

Doekle Terpstra
Voorzitter

Datum: 29 juli 2020
Onze referentie: 300064/DT/RvdL/TP
Pagina: 5 van 11

Bijlage: Ontwerpkeuzes die contraproductief werken

Kavelsystematiek is onnodig beperkend

Het huidige ontwerpmodel van de Warmtewet 2.0 is opgezet vanuit een kavelsystematiek met een vaststelling van grotere gebieden waarin één integraal warmtebedrijf een langdurige aanwijzing verkrijgt voor het leveren van warmte. Zowel het karakter van de vaststelling van grote warmtekavels als de langjarige aanwijzing voor het leveren van warmte via één integraal bedrijf zal de marktwerking rondom het product 'warmte' ernstig beperken. Slechts een handjevol huidige spelers kan aan de beoogde grootte en eisen van aanwijzing voor warmtelevering voldoen. Nieuwe of opkomende kansrijke en innovatieve initiatieven en samenwerkingsverbanden zijn op voorhand uitgesloten of worden op achterstand geplaatst, ongeacht of deze wel aan de gestelde criteria kunnen voldoen.

Bijkomend probleem is dat er met dit wetsvoorstel, zelfs buiten aangewezen warmtekavels om, een algeheel verbod rust op levering van warmte. Hierdoor zal voor het ontwikkelen van ieder kleinschalig warmte-initiatief eerst een ontheffing voor aanwijzing verkregen moeten worden. Zowel de ontheffingsprocedure als de voorwaarden waarmee de ontheffing wordt bekleed staan in schril contrast met het karakter van kleinschalige en modulair groeiende warmteoplossingen. Zowel het aanwijzen van één integraal warmtebedrijf binnen een groot kavel en/of de extra voorwaarden die gesteld worden voor ontheffing maken het investeren in kleinere buurtcollectieven onaantrekkelijk. Dit is juist een markt die nu wordt bediend door lokale en regionale technische dienstverleners, waarvandaan veelal clusters van bedrijvigheid ontstaat die de huidige warmtemarkt als de lokale werkgelegenheid veel profijt oplevert. Regionale investeringen die juist zo bijdragen aan de benodigde kennisopbouw om de capaciteit, acceptatie van- en uitvoeringsefficiëntie in de markt te vergroten.

Met een nijpend tekort aan technisch personeel die de transitie mogelijk moet maken, dient juist de aantrekkingskracht en de businesscase voor de gehele sector vergroot te worden. Het verschraken van de businesscase ten bate van de slagkracht van enkelen op de warmtemarkt is zorgelijk. De gewenste uitkomsten kunnen wel eens desastreus zijn. Temeer omdat met dit wetsvoornemen de overheid met 50% van de huidige kennis 100% van de beslissing lijkt te nemen, namelijk dat Nederland in korte tijd de warmtemarkt uit handen zal geven aan veelal grote buitenlandse warmtepartijen die middels een exclusief recht gebieden jarenlang kunnen exploiteren. Dit alles ten faveure van een eenzijdig beeld op versnelling en een versterkte regierol voor de gemeenten. Gemeenten geven daarbij aan dat op basis van de huidige contouren van deze warmtewet zij zich beperkt voelen bij het uitvoeren van haar regierol.

Wij vragen de wetgever, met nadruk, niet over het hoofd te zien wat de mogelijke implicaties kunnen zijn van dit voorstel. Techniek Nederland maakt zich grote zorgen dat de gewenste slagkracht van de warmteketen door grootschalige verkaveling met rechten voor enkele partijen leidt tot verschraking en verarming van de huidige en toekomstige warmte- en technieksectoren. Een gemis, dat indien dit eenmaal is ingezet, niet snel valt te herstellen. De hinderpalen die worden opgeworpen voor kleine clusters van bedrijven in warmte- en installatietechniek zijn dusdanig groot dat investeringen in de kennisopbouw, mede door het versoberen van de businesscase, achterwegen zullen blijven. Een opwaartse trend die nu zichtbaar is waarin burger- en bewonerscollectieven met lokale en regionale partijen voor en door de regio aan de slag gaat zal bruusk worden neergeslagen.

Nu al vinden er gesprekken plaats met warmte- en energiepartijen om de bedrijvigheid in dit installatietechnische werkveld te vergroten, maar gemakkelijk is dit niet. De businesscase en

daarmee de aantrekkingskracht voor installatiebedrijven om te participeren in dit type collectieve warmtesystemen wordt met dit wetsvoorstel schaarser, temeer omdat partijen die nu voor bewoners en eigenaren delen van de warmte-ontzorging leveren op achterstand geplaatst worden. Installatiebedrijven kunnen hierdoor slechts nog capaciteit leveren voor aanpassingen op de binneninstallatie na het *overdrachtpunt* van de warmte. Het niet breed doorontwikkelen van deze markt en onderliggende bedrijvigheid zal naar onze inschatting grote gevolgen hebben. Niet alleen voor de benodigde Nederlandse kennisopbouw (ook als expertproduct), maar ook voor de benodigde capaciteit voor versnelde uitrol van grote collectieve warmtesystemen. Hiermee lijkt het wetsvoorstel voorbij te gaan aan haar streven van opschaling en slagkracht.

Voor bovenstaande is de aannahme gemaakt dat de wetgever het brede belang ziet:

- Van lokale en regionale warmte- en techniekbedrijven; voor een innovatieve, concurrerende markt.
- Voor energie-coöperaties, burgerinitiatieven en bedrijven die in de warmtetransitie willen participeren; voor het mogelijk maken van een inclusieve transitie.
- Voor het Nederlandse bedrijfsleven; een gezonde en aantrekkelijke warmtemarkt om in te investeren en de benodigde uitvoeringscapaciteit efficiënt aan te wenden om de majeure opgave aan te kunnen

Wij doen een klemmend beroep op de wetgever om tot een beter evenwicht te komen voor bovenstaande gewogen belangen en de behoefte naar slagkracht en regionale regie.

Vanuit de belangen voor een aantrekkelijk en concurrerende markt met een gelijk speelveld mede voor de veelal MKB bedrijven vanuit onze technieksector doen wij onderstaande voorstellen om het wetsvoorstel te verbeteren. Verbeteringen zodat dit ook perspectief en investeringsbereidheid behouden blijft voor huidige en toekomstige bedrijven in onze branche. Immers deze ondernemers en vakmensen maken de transitie.

Maak van ver-kaveling van warmte geen af-kaveling van de markt.

Het voorgestelde concept Warmtewet en onderliggende kavelsystematiek nemen het model van grootschalige warmtenetten, die centraal worden verwarmd en waarbij het warmtebedrijf de infrastructuur in eigendom heeft, als uitgangspunt. Hoewel deze netten een rol kunnen spelen is één specifiek model geen doel op zich. Het doel is een bijdrage te leveren aan de klimaattransitie en daarvoor hebben we innovatiekracht en experimenteerruimte nodig die gebaat is bij een divers scala aan systemen en modellen.

Meer ruimte voor verschillende marktmodellen en systemen zal volgens Techniek Nederland ondersteunend werken voor een brede investeringsbereidheid en kennisopbouw wat uiteindelijk een beter resultaat oplevert omdat onder meer innovatie, concurrentie en Nederlandse brede warmtemarkt hiermee een stimulans krijgt. Daarbij komt dat in de huidige fase waarin de warmtemarkt zich bevindt de keuze voor één verplichtend 'one-size-fits-all' model als beklemmend wordt ervaren. Zeker omdat het model uitgaat van een klassieke warmtenet opvatting, terwijl de praktijk van vandaag, zowel nationaal als internationaal, leert dat 'open' en 'modulaire' netten aan draagvlak *winnen*. *Deze nieuwe generatie netten leveren op steeds lagere temperaturen warmte, zijn flexibel in te richten en kunnen doorgaans ook voorzien in de toenemende koudevraag.*

De keuzes die gemeenten maken bij de aanvragen van Proeftuinen Aardgasvrije Wijken zowel in 2018 als nu in 2020, geven een goed beeld van deze ontwikkeling. Laat in de

fasering van het ontginnen van de warmtemarkt dan ook ruimte voor verschillende modellen en systemen, zodat bewezen kan worden wat werkt en wat niet. Door onszelf vast te leggen aan één systematiek en één model, beperken wij het innovatief vermogen en de participatiegraad van bewoners en bedrijven om mee te bepalen welke keuzes ook zij wenselijk achten. Neem bij de verdere totstandkoming het basisprincipe van een inclusieve energietransitie mee, waarin bewoners en bedrijven zelf kunnen ontplooiën en initiëren om een bijdrage te leveren. Laten we omwille van een perceptie op grootschaligheid geen afbreuk doen aan wat afgelopen jaren is met deze buurtcollectieven is opgebouwd. *Gooi het kind niet met het badwater weg.*

Wij pleiten ervoor om het nieuwe wetskader niet vast te leggen op basis van één model, maar flexibiliteit te bieden om bestuurders en bewoners de mogelijkheid te geven om meerdere modellen en systemen te kunnen ontwikkelen. Op basis van de lokale situatie en lokaal draagvlak, met échte regie van gemeenten, gebouweigenaren en bewoners, kan het juiste model gekozen worden. Per situatie kunnen via een open en transparante procedure de beste partijen voor de beste warmteoplossing worden gevonden. Dat hoeft niet een geïntegreerd warmtebedrijf te zijn dat één geheel kavel beslaat, maar kan bijvoorbeeld een samenwerking van partijen zijn, een modulair groeiend net, of een energiecoöperatie. Zo wordt ook de keuzevrijheid voor gebouweigenaren vergroot. Dit sluit ons inziens beter aan bij de huidige trend als bij de regierol van de gemeenten.

De wet moet daarom niet één governance model van een warmtenet verplichten, maar de voorwaarden scheppen waarbinnen meerdere modellen en systemen zich kunnen ontwikkelen.

Blijvend sturen op lokale en kleinschalige warmte- én koudeoplossingen

Het wetsvoorstel sorteert voor op grote centrale (derde generatie) warmtenetten. Zoals hierboven al beschreven verkrijgt het daarbij aangewezen warmtebedrijf het exclusieve recht op levering binnen een specifiek warmtekavel. Aan het warmtesysteem behorend tot het kavel wordt als eis gesteld, dat het zelfstandig moet kunnen opereren. Tevens is er een uitvoerig proces om tot aanwijzing te komen en zijn er stevige eisen verbonden aan het 'zijn' van een warmtebedrijf. Dit gegeven zal in de praktijk veelal leiden tot kavels van grote omvang, omdat er voldoende bronnen binnen de kavel zelf beschikbaar moeten zijn. Met dit exclusieve recht binnen grote kavels dreigen kleine, decentrale en modulaire warmtesystemen op achterstand gezet te worden. Kleine systemen worden vaak in nauwe samenspraak met de bewoners en gebouweigenaren ontwikkeld en kunnen zodoende op meer draagvlak rekenen.

Een andere belangrijke overweging is het toenemend belang van koude. Naarmate woningen en gebouwen beter geïsoleerd worden om de warmtevraag te beperken en voor lagere temperaturen geschikt te worden, zal automatisch ook de vraag naar koude toe nemen. Het is zaak om binnen het wetgevend kader voldoende ruimte te laten voor oplossingen die naast warmte, ook in deze koudevraag kunnen voorzien. Wij stellen dan ook voor in de rangschikking van verschillende aanvragen en/of bij het beoordelen van ontheffingen om warmte te leveren ook de efficiëntie van het totaal systeem voor binnentemperatuur – inclusief koudelevering – mee te nemen.

Het grootschalige karakter en een algeheel verbod op levering van warmte, dat alleen een uitzondering kan krijgen met specifieke ontheffingen, maakt dat dit wetsvoorstel desastreuze gevolgen zal hebben voor de ontwikkeling van kleine warmte- (en comfortkoeling)systemen.

De ontheffingsmogelijkheden voor dergelijke kleine systemen zijn begrenst, als beperkt tot kleinverbruiker en de ontheffing zelf is bekleed met zware voorwaarden die niet praktijkgericht zijn. Een voorbeeld hiervan is, dat de wetgever kleinschalige warmtesystemen ongefundeerd en onnodig laag begrenst op 500 kleinverbruikers. Een ontheffing kan alleen worden verleend aan een warmtebedrijf dat tot maximaal deze grens van 500 kleinverbruikers levert. De reden voor het begrenzen op dit aantal wordt niet gegeven en lijkt zowel technisch als in de praktijk onnodig. De huidige markt laat zien dat bestaande kleinschalige collectieve systemen tot circa 1500 aansluitingen (klein- en grootverbruik) bedienen. Indien het meer aansluitingen betreft zijn het veelal aaneengesloten kleinere netten. Ter onderbouwing zou de wetgever moeten kijken naar de voorbeelden in de aanvragen vanuit de proeftuin aardgasvrije wijken. Deze aanvragen geven blijk van lokaal geïnitieerde netten waarop de begrenzing van 500 kleinverbruikers niet van toepassing is en sterk belemmerend zal uitpakken. Vaak is een zekere schaalgrootte nodig om een rendabele businesscase te ontwikkelen. Het begrenzen van kleine collectieve systemen op 500 aansluitingen, zelfs buiten aangewezen kavelgebieden om, zal de ontwikkeling van kleinschalige decentrale warmtenetten onnodig en ernstig beperken. De-facto wordt hiermee de groei en opmars van kleine warmtesystemen een halt toegeroepen. Dit staat haaks op de ontwikkeling die onze leden in de warmtemarkt zien en waarbij onder andere kleinschalige laagtemperatuur warmte-koude netten gezien het technische belang van koude en het sociale belang van participatie niet te rijmen is met dit wetsvoornemen.

Naast het technische belang voor de groeiende behoefte aan koude, het belang van behoud van draagvlak, lijkt de wetgever hier over het hoofd te zien dat de huidige ontwikkelingen in de warmtemarkt veel gevoed worden door dit type kleinschalige systemen. De technische sector biedt hiermee ook een model om blijvend te kunnen meegroeien met de majeure opgave en verder ontwikkelingen van lokale vraag. Het achterstellen van deze initiatieven beperkt een groot gedeelte van de techniek- en installatiebedrijven om te kunnen én willen participeren in de warmtetransitie. De bereidheid en investeringen in kennisopbouw die juist in deze sector zo hard nodig is om gezamenlijk de energietransitie mogelijk te maken.

Techniek Nederland doet een dringende oproep aan de wetgever om niet ten faveure van klassieke wensgedachte van slagkracht door grootschaligheid, het lokale draagvlak en hieraan gekoppelde kennisopbouw met het badwater weg te gooien. Juist in deze fase van de warmtetransitie zou er volop ruimte geboden moeten worden aan een breder palet van ontwikkelstrategieën, nieuwe initiatieven, flexibele en innovatieve warmte/koude-oplossingen als nieuwe samenwerkingsvormen.

Om ruimte te bieden aan de (modulaire) ontwikkeling van kleinschalige netten en bottom-up initiatieven, stellen wij daarom het volgende voor:

- De bovengrens voor een klein collectief systeem wordt verhoogd tot maximaal 1500 aansluitingen (klein- en grootverbruik) passend bij de huidige praktijk. (artikel 1)
- Voor gebieden waar geen warmtekavel is voorzien, of waar wel een warmtekavel is (voorzien) en nog geen warmtebedrijf is aangewezen, wordt de mogelijkheid geboden een ontheffing te krijgen voor een klein collectief systeem tot maximaal 1500 aansluitingen (klein- en grootverbruik). (artikel 3.1) Dit geeft het aan te wijzen warmtebedrijf meer zekerheid over de uiteindelijke warmtevraag binnen het kavel, maar laat ruimte voor bottom-up ontwikkeling.
- Voor warmtekavels waar reeds een warmtebedrijf is aangewezen, wordt de maximale omvang van een ontheffing en/of ontheffingen voor een klein collectief syste(e)m(en) begrensd op een percentage van de totale warmtevraag van het warmtekavel (artikel

Datum: 29 juli 2020
Onze referentie: 300064/DT/RvdL/TP
Pagina: 9 van 11

3.1). Hierdoor wordt geborgd dat de ontheffing(en) in verhouding staat tot de totale kavelomvang, en de impact op het aangewezen warmtebedrijf beperkt blijft. Immers er dient ook voorkomen te worden dat de businesscase voor het aangewezen warmtebedrijf binnen het warmtekavel wordt uitgehold.

Ruimte en hulpmiddelen voor lokale initiatieven zijn nodig

De bovengenoemde ontheffing voor kleine collectieve warmtesystemen is bekleed met voorwaarden die het wenselijk maakt om buurtcollectieven en nieuwe warmtebedrijven actief te ondersteunen. Help als overheid door leidraden; voorbeelden van businesscases en verantwoordingsrapporten op te stellen. Standaardisatie van de gewenste onderdelen van het proces kan bijdragen om niet onnodige hinderpalen aan de voorkant op te werpen voor deze lokale initiatieven en bedrijven. Zet in op goede voorlichting, voorbeelden en standaarden zodat dit navolging krijgt en het proces van ontheffing dan wel aanwijzing kan bespoedigen.

Modulaire groei faciliteren

De ruimte die lokale initiatieven nodig hebben moeten niet beperkt worden door de huidige definitie van een warmtekavel en/of kleinschalige collectieven. Houdt er bij de ontwikkeling van een warmtekavel en/of ontheffing rekening mee dat warmtenetten ook modulair kunnen groeien. Daaronder verstaan wij het aaneenschakelen van veelal kleine netten om de effectiviteit en levering van warmte beter te borgen. Een positieve ontwikkeling waarbij ook een koppeling van meerdere gemeentelijke bronnen kan plaatsvinden. De modulaire groei en daarmee voortvloeiende interactie tussen kavel, bronnen en netten biedt gemeenten handvatten om flexibel te ontwikkelen, passend bij de lokale situatie. De ruimte en mogelijkheden voor deze modulaire groei, wederom ook buiten vastgestelde kavels om, lijkt met dit wetsvoorstel beperkt. Het stapsgewijs aansluiten van woningen en gebouwen binnen een warmtekavel door het aangewezen warmtebedrijf zal mogelijk moeten blijven. Hiertoe kunnen in het kavelplan afspraken worden gemaakt tussen het warmtebedrijf en de gemeenten. Ook zou de wetgeving moeten voorzien in de mogelijkheid om verschillende kleinschalige collectieve systemen met elkaar te verbinden en zodoende koppelkansen te benutten als hierdoor efficiëntiewinst geboekt kan worden. Daartoe is het noodzakelijk om de verplichting tot economisch eigendom van het net bij het warmtebedrijf te laten vervallen. Dit hoeft niet ten koste te gaan van de integrale verantwoordelijkheid. Het warmtebedrijf blijft het eerste aanspreekpunt, maar heeft contractueel sluitende afspraken gemaakt met de betrokken partijen en kan de risico's in de keten doorleggen.

Een dynamische marktordening maakt investeren aantrekkelijk

Techniek Nederland is van mening dat de marktordening die van dit wetsvoorstel uitgaat ook moet passen bij de huidige ontwikkelingen in de markt en het kader gesteld vanuit het Klimaatakkoord. Wij pleiten voor het aanbrengen van een heldere regionale fasering bij het vaststellen van kavels en aanwijzing van warmtebedrijven. Het lokaal beleggen van vaststelling en aanwijzing biedt ruimte voor lokaal maatwerk; dat valt toe te juichen. Echter dient boven-gemeentelijk, dan wel nationaal, bewaakt te worden dat niet iedere gemeente apart van elkaar aan de slag gaat zonder rekening te houden met de capaciteit en beschikbaarheid in de markt. We dienen met elkaar zaken goed te organiseren, willen we innovatie en aanpalende kostenreducties bewerkstelligen. Ook vanuit dit kader is men gebaat bij een slimme fasering maar wel met langjarige continuïteit. Dit maakt investeren in warmtesystemen zowel voor gemeenten als bedrijven interessant.

Datum: 29 juli 2020
Onze referentie: 300064/DT/RvdL/TP
Pagina: 10 van 11

Daarbij adresseren wij tevens een zorg die ook ten tijde van de eerste warmtewet geuit is. Dit betreft het overdrachtspunt van warmte aan de binneninstallatie achter de warmtewisselaar en daarmee ook de toegankelijkheid van dit marktsegment voor de installatiebedrijven. Ook dit wetsvoorstel neemt wederom als uitgangspunt dat er een gezonde aantrekkelijke businesscase mag én moet zijn voor integrale warmtebedrijven mede onder toezicht van de ACM. Echter is sinds de warmtewet in 2014 gebleken dat de aantrekkingskracht voor kleinere installatiebedrijven voor het leveren van capaciteit om het in pandige leidingstelsel aan te passen ten bate van een goede inregeling op het warmtenet beperkt is. Nu al voorspellen wij hier met de toenemende vraag aan warmtenetten en bijbehorende aanpassingen van de binneninstallatie, grote tekorten in capaciteit. Om de aantrekkingskracht en de kennisopbouw te vergroten stellen wij voor om niet een eenzijdig verplichtend model te hanteren waarbij de afleverset per definitie geleverd, geïnstalleerd en onderhouden dient te worden door het integrale warmtebedrijf. De argumentatie hiervoor is dat de afleverset als overdrachtspunt wordt beschouwd die zorgdraagt voor het goed en veilig functioneren van het warmtenet als geheel. Echter deze demarcatie zorgt nu voor opschalingsproblemen en een beperkte kennisopbouw in de sector. Wij stellen voor om óók naar verruiming van mogelijkheden te kijken voor het leveren, installeren en onderhouden van de afleverset op de vrije markt. In analogie van gas en elektriciteit zou op basis van een duidelijke, functionele specificatie (NEN-norm, energiecode), een overdrachtspunt moeten worden gedefinieerd. Waarbij vóór het overdrachtspunt, bij voorkeur buiten de opstellingsruimte van de warmtewisselaar, ook een veiligheidsvoorziening wordt aangebracht om in geval van lekkages en vervanging de warmtetoevoer te kunnen afsluiten. Een meer open karakter op grenzen van dit overdrachtspunt kan ervoor zorgen, dat -daar waar lokaal meer gewenst is- de controle en uitvoering in handen blijft van het integrale warmtebedrijf. Het zorgt er tevens voor daar waar dit minder aan de orde is, installatiebedrijven ook een concurrerende, klantgerichte propositie kunnen maken voor de eigenaar-bewoner.

Uit de Clean Energy Package en de nieuwe Energiewet 1.0 is het belang van toegankelijke data van energiegebruik en contractinformatie voor de afnemer en (nieuwe) dienstverleners onderschreven. Wij vragen om deze beleidslijn ook mee te nemen in de nieuwe Energiewet. Implementeer een eis voor een voorziening van datadelen op basis van het stelsel van gegevensuitwisseling van het algehele energiesysteem zoals dat nu door de energieleveranciers, netbeheerders en een marktvertegenwoordiging wordt ontwikkeld.

De verplichting voor grootverbruik?

Het wetsvoorstel regelt dat zonder aanwijzing en/of ontheffing van aanwijzing van burgemeesters en wethouders geen warmte getransporteerd dan wel geleverd mag worden aan verbruikers. Verbruikers worden gedefinieerd als klein -en grootverbruikers van warmte. Zoals hierboven al eerder aangehaald kan een ontheffing verleend worden aan een warmtebedrijf voor een klein collectief warmtesysteem. Echter wordt de definitie van een klein collectief warmtesysteem beschreven als een collectief warmtesysteem waarmee warmte wordt geleverd aan maximaal 500 kleinverbruikers. Hiermee lijkt de ontheffing niet toepasbaar op kleine warmtesystemen met levering aan grootverbruikers van boven de 100 kW. Daarmee worden de mogelijkheden voor grotere gebouweigenaren, waarvan we volgens de definitie van grootverbruik naar onze inschatting meer dan 250.000 hebben, sterk aan banden gelegd. Dit is op zijn minst vreemd voor gebieden waar nog geen kavel is aangewezen óf ook maar sprake zal/kan zijn van een toekomstig grootschalige warmtenet. Gebouweigenaren hebben daarmee geen mogelijkheid meer een collectief WKO te ontwikkelen en/of een bestaand systeem door te ontwikkelen. Deze oplossingen komen nu veelvuldig voor in de markt. Daar waar wel een warmtekavel is vastgesteld en een warmtebedrijf is aangewezen heeft de grootverbruiker de-facto geen andere keuze meer

Datum: 29 juli 2020
Onze referentie: 300064/DT/RvdL/TP
Pagina: 11 van 11

dan aangesloten te worden op het grote collectieve net. In sommige gevallen komt een individuele warmteoplossing niet uit en zal een grote gebouweigenaar zich moeten wenden tot andere, meer collectieve oplossingen. Echter, de enige oplossing die volgens dit wetsvoorstel nog rest is daarmee de verplichting om aangesloten te worden op het warmtenet. De praktijk leert ons dat het verplichten en/of sterk limiteren van de keuzevrijheid weerstanden oproept. Daarbij sluit dit wetsvoorstel in deze vorm niet aan bij de gedachte van het klimaatbeleid en de woorden van de Minister dat deze transitie *draait om verleiden, niet om verplichten*.

Techniek Nederland raadt de wetgever aan, deze door ons geïnterpreteerde omissie te onderzoeken. Wij stellen voor om dit te ondervangen door het voorstel om de definitie van kleine collectieve warmtesystemen te verruimen in het aantal aansluitingen (1500) en de scope met klein- en grootverbruikers.